

**Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta
Ta Hellēnisti Heuriskomena**

Origenes

Coloniæ, 1685

Explanationvm Origenis Adamantii In Evangelivm Secundum Johannem
Tomus Secundus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79869](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-79869)

est apud Deum ; subiungit enim, & inquit: *Hic erat in principio apud Deum.* Poterat enim dicere; *Hic erat apud Deum.* Sed quemadmodum erat in principio, sic & apud Deum in principio erat. *Et Omnia per ipsum facta sunt,* existentem in principio, omnia enim Deus (reste Davide) in sapientia fecit. Ad hanc ut intelligamus Sermonem propriam habere inscriptionem, velut qui vitam per se affectatur, dicendum etiam est de potentia, non de potentia. *Hac dicit Dominus potentiarum,* multis in locis ponitur, nomine potentiarum intellectis quibusdam divinis animantibus, quae rationis sunt capacia, quibus superior, & praestantior Christus est, non tantum sapientia Dei, sed etiam potentia dictus. *Ut igitur virtutes complures sunt,* quarum singulæ descriptionem habent, quibus differt Servator, sic etiam *et ab eo* [id est, ille filius Dei, illa ratio] (etiam si illa ratio, quæ in nobis est, non habet descriptionem) extra nos intelligitur Christus, juxta ea quæ antea indagavimus, hypothesin habens in principio, hoc est in sapientia. Sed haec tenus

EXPLANATIONVM
ORIGENIS ADAMANTII
IN
EVANGELIVM
SECUNDUM JOHANNEM.
TOMUS SECUNDVS.
ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ
ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
Ε ΖΗΓΗΤΙΚΩΝ
ΤΟΜΟΣ 8¹.

*Atis pro viribus nostris, facer Am-
brosi, idemque frater Evangelio con-
formis, cum antehac differuerimus, quid
sit Evangelium, & quod, qualeve princi-
pium, in quo erat Sermo, & quisnam sit
ille Sermo, qui erat in principio. Con-
sequenter nunc consideremus, quonam
paæto Sermo ille erat apud Deum. Er-
go utile erit ad hoc explicandum col-
ligere sermonem, qui scriptus est, fa-
ctum fuisse ad quosdam. Verbi gra-
tia, Sermo Domini factus est ad Osee
filium Beeri; &, Sermo factus est ad
Elaiam filium Amos, de Iudea, & E
de Hierusalem, &, Sermo factus est
ad Hieremiam de siccitate. Quomo-
do ergo Sermo Domini factus est ad*

D **K**αὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ τὸν
λόγον ὁ λόγος. εἰπούσας καὶ τὸ πατέρα
δύναμιν, ιερέα ἀδελφέα μεμφότος, οὐαὶ τούτῳ
ζέλοντι μεμφωμαρένει, ὃν τοις πρότεροις οὐαίλα-
σοντες οὐ τίνον ἐνυπερέλαμψαν, καὶ τοις οὐ δέχονται, οὐ
οὐ λούσαντες, οὐτε τὸ ὄντος οὐ αἴρονται, οὐ
λαζάρων τὸν ἐποκοστόντα πόνον λόγου οὐ τίσσονται
τὸ θεόν. καὶ πάτερνον τίνον συνεργεῖν εἰ τοῖς
λόγον τὸν αὐτοτελεσμένον τερπίνειν πάντα τοὺς
διον λόγον κυρίει τὸν ἀρχόντα τοὺς μὲν τοὺς
Ε ταῖς βερεύεσσι, καὶ τὸν λόγον τὸν μέμφοντα πρὸς τὸν μή
στέινειν μόνον ἀρέας, τοῦτο τὸ μέδιον, καὶ τοῦ
ιερόστατην, καὶ τὸν λόγον τὸν μέμφοντα πρὸς τὸν
ρεματά τοῦτο τὸ μέδιον τούς. πάντα τὸν λόγον
καὶ τὸν

COMMENTARIA IN JOHANNEM.

四

F 2

87

& Factus est à Verbo, Erat, addemus, Adum ad Prophetas sermo fit, Sermonem Prophetas illustrare luce cognitionis, facientem eos, tanquam coram videntes ea videre, quæ non intellexerant, antequam fieret ad eos Sermo ipse, apud Deum Deus existens, ex eo quod sit apud ipsum. Itaque fortasse talem quandam ordinem intuitus Joannes in sermone non proposuit, Deus erat Sermo, illis verbis: *Sermo erat apud Deum, nihil alioqui, quod ad enuntiationes attinet, obfutura serie ad intelligendam vim seorsum cuiuscunque pronuntiati: unum namque pronuntiatum est: In principio erat ille Sermo; alterum ille: sermo erat apud Deum, & deinceps: Et Deus erat ille Sermo.* Sed quoniam fortasse ordinem quandam declarat, quia positum sit primo loco hoc pronuntiatum: *In principio erat ille Sermo,* juxta talem seriem: *Et Sermo erat apud Deum, & tertio loco: Et Deus erat Sermo,* idcirco dicitur: *Et ille Sermo erat apud Deum, deinde: Et Deus erat ille Sermo,* ut ille Sermo intelligi possit esse Deus, quia sit apud Deum. Cæterum magna obfervatione (non tanquam non calleus elaboratum Græcorum dicendi genus) alibi quidem articulus usus est Joannes, alibi vero retinet: in voce namque, Sermonis, articulum cum addiderit, in Deicocabulo aliquando id ponit, aliquando differentiæ gratia id non ponit. Nam cum Dei vocabulum ponitur de ingénito universorum auctore, articulum ponit, reticens illud, cum ille Sermo Deus nominatur. Proinde vide, ne forte ut in his locis differt Deus cum articulo, & Deus sine articulo, sic differat etiam ελάσσος, id est ille Sermo, vel illaratio,] cum articulo, & λόγος, id est Sermo, sive ratio, sine articulo. Ut enim Deus ille, qui est in omnibus, ille Deus est cum articulo, & non simpliciter Deus, sine articulo, sic fons rationis (quæ unicuique rationis capaci inest) ratio illa est, cum articulo; cum aliqui ratio, quæ in unoquaque inest, non perinde proprie, atque illa ratio prima, [quam fontem hujus dico,] nominetur, dicaturque illa ratio, cum articulo. Echinc solvi potest illud, E quod perturbat multos profentes se Dei amantes esse, ac verentes duos prædicare Deos; & propter hoc in falsa, & impia dogmata incidentes vel negantes proprietates filii esse aliam à Patris proprietates confitentes Deum esse cum nomine tantum, qui apud ipsos filius appellatur; vel negantes filii divinitatem, & ponentes ipsius proprietatem, & essentiam per descriptionem existere aliam à Patre. Dicendum enim est illis, quod αὐτὸς quidem hoc est, per se Deus,] Deus ille est cum articulo, propter quod & Servator in preicatione ad

COMMENTARIA IN JOHANNEM.

49

6

11

COMMENTARIA IN JOHANNEM.

51

Pars II.

G 2 *quia*

quia jus civitatis in cœlis habeant, cœlestia contemplentur, Davidis clavi aperita, & nempe divino Sermone aperiente ea, & manifestante, eo quod vehatur equo, hoc est vocibus significata renuntiantibus; albo, propter perspicuum, & candidam, & lucidam cognitionem. Sedet autem super equum album ille, qui vocatur fidelis, firmius, (& ut ita dicam) regalius insidens in vocibus, quæ subverti non possunt, ac quovis equo velocius, ac celerius currunt, & gloria in ipso impetu superant adversarium omnem simulantem se esse Sermonem, itidemque simulantem se esse veritatem, & apparentem veritatem. Vocatur autem fidelis, * non quia fidem alicui habeat, sed quia fide dignus sit. Nam Moſe teste, fidelis, & verax est Dominus. Verax est etiam ad differentiam umbræ, & figuræ, & imaginis: quoniam talis est ille Sermo, qui est in cœlo aperto: non enim talis est Sermo terreftris, qualis cœlestis, quia factus caro per umbras, & figuræ, & imagines loquitur. Multitudines ergo corum, qui putantur credere umbra Sermonis, non vero illo Sermone Dei, qui est in cœlo aperto, erudiuntur. Propterea Hieremias inquit:

Thren. 4. *Spiritus personarum nostrarum Christus Dominus, cui diximus, in umbra ipsius vivemus in gentibus.* Sicigit Sermo ille Dei, qui fidelis vocatur, etiam verax vocatur, & in iustitia iudicatur, & bellum gerit, quod iustitia ipsa, ac iudicio ipso facultatem a Deo accepit iudicandi, & distribuendi, ex dignitate uniuscujusque entium. Nemo enim eorum qui iustitiam, ac facultatem iudicandi populum habent, ita in sua ipsius anima omnino imprimere poterit, & iustitiae, & iudicandi figuram ipsas, & ideas, ut nulla in re sit inferior ea quae ex se est iustitia, & eo quod ex se est, iudicatio: quemadmodum neque qui pingit imaginem, potis erit pictura exprimere omnes rei depietatis proprietates. Propterea Davidem p. 142 2. dixisse reor: *Non iustificabitur in conspectu tuus omnis operis, non enim cognoscet*

142 2. dixisse reor : *Non justificabitur in conse-
cetu tuo omnis vivens*, tio enim genera-
tim dixit, omnis homo, sive omnis An-
gelus, sed omnis vivens, quoniam etiam
si vita quis sit particeps, & mortalita-
tem prorsus excusserit, sic neque tui
comparatione justificari poterit, perinde
atque vita. Neque fieri potest, ut qui
particeps est vita, & ob hoc vivens no-
minatur, ipse sit vita, nec qui compos est
justitiae, & idcirco justus dicitur, omnino
ipsi justitiae æquiparare poterit. Jam
vero quemadmodum ad Dei Sermonem
pertinet judicare in justitia, ita etiam ad
ipsum pertinet bellum gerere in justitia

Job. I. 2.

COMMENTARIA IN JOHANNEM.

γέν, έτοι θεοῦ, οὐχ ἀπλῶς πρὸς τὸν θεόν, Α. Deum, non idem est cum illa, quae inquit; Hic erat, non simpliciter apud Deum; sed quando erat apud Deum, scilicet: *Hic erat in principio apud Deum*: quin etiam illud, *hic*, per demonstrationem existimabitur positum fuisse, vel de Sermone, vel de Deo, ab eo qui minus diligenter investigaverit, ut etiam inveniat comprehensionem priorum, & comprehensionem considerationis hujus vocis Sermo, & hujus vocis Deus, factam in pronomine, *hic*: ut hacc demonstratio in unum ea congreget, quae consideratione sunt diversa, neque enim dum consideramus Deum, consideramus Sermone; neque dum consideramus Sermone, consideramus Deum. Fortassis autem summa est, & collectio trium propositionum in unam hanc: *Hic erat in principio apud Deum*; quatenus enim in principio erat Sermo, non dicceramus, quod apud Deum: quatenus vero apud Deum Sermo ille erat, non agnoveramus aperte, quod in principio apud Deum erat: quatenus autem Deus ille Sermo erat, neque declarabatur ipsum in principio esse, neque quod apud Deum erat. Quod si dicente Evangelista: *Hic erat in principio apud Deum*, sub pronomine demonstrativo, *hic*, intelligatur, & Sermo, & Deus, & particula, *in principio*, sic conjugatur, addaturque etiam, *apud Deum*, nihil omittitur corum quae sunt in tribus propositionibus, quod summatione non comprehendatur redactis tribus propositionibus in unum. Vide vero, an fieri possit, ut etiam duas res dicamus, quia bis dicatur, *in principio*, alteram quidem, quod in principio erat ille Sermo, quasi etiam ex se esset, & non omnino apud aliquem; altera vero, quod in principio apud Deum erat. Meumque est judicium absque mendacio dici posse de eo, quod & in principio erat, & in principio apud Deum, neque apud Deum solum existens, quoniam in principio erat, neque in principio solum existens, & non apud Deum existens, quoniam hic erat in principio apud Deum, *Omnia ioh. 1. 3.* *per ipsum facta sunt, [Et sine ipso factum est nihil.]* Nunquam principem locum habet particula, *per quem*, sed semper secundum: veluti in Epistola ad Romanos: *Paulus servus, inquit, Iesu Christi, vocatus ad Romanos 1. 1. 2. munus apostolicum, segregatus in Evangelium Dei, quod ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis de Filio suo, qui genitus fuit ex semine David secundum carnem: qui declaratus fuit Filius Dei cum potentia, secundum spiritum sanctificationis, apostolice munere functionem, ut obediatur fidei inter omnes gentes super ipsis nomine. Deo enim Evan-*

ex eo quod resurrexit ex mortuis Iesu Christus Dominus noster, per quem accepimus gratiam, & apostolice munere functionem, ut obediatur fidei inter omnes gentes super ipsis nomine. Deo enim

Matth. 12. ritus Sancti à Filio hoc loco : *Qui verbum dixerit in Filium hominis, dimittetur ei: qui autem blasphemiam dixerit in Spiritum Sanctum, non dimittetur ei, nec in hoc sæculo, nec in futuro.* Nos autem qui tres Personas, Patrem, & Filium, atque Spiritum Sanctum esse credimus, & ingenitum nihil præter Patrem esse nobis persuasimus; Spiritum Sanctum & iis omnibus quæ per Verbum facta sunt, & ordine iis omnibus quæ à Patre per Christum condita sunt, præstantiorem esse, ut pium & verum concedimus & approbamus. Atque hæc forsan causa est, cur ipse Dei non dicatur esse Filius; quod solus Unigenitus à principio natura Filius sit, quo indigere videtur Spiritus Sanctus, ministran-

Φύσις μής αρχήσειν θυγχάνοντ^Θ, & οὐδείς είσισε τοῦ ἀγρού πνεύμα. παλαιότερον 18

COMMENTARIA IN JOHANNEM.

τοῦ τοῦ θεοῦ, εἰ μένον εἰς τὸ οὐρανόν, ἀλλὰ καὶ σφιντεῖ, καὶ λογισθεῖ καὶ μίκναν, καὶ πάντα πάντα καὶ ἀντὸν νοεῖν τούτους αὐτούς, καὶ τὸ περιπλανῆται τὸ προσεργμένον ἡμῖν. Σχειράπειρον δὲ τὸ ἀριστερόν πνεῦμα τὸ τέταρτον ἔστω, ἀλλὰ τὸ δεύτερον τετρακόσιον περιπλανῆται τὸ μεταχειρίστηκεν. Σχειράπειρον ἀριστερόν, τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Ιησοῦ, Αρκενόμενόν τοῦ τοῦ Ιησοῦ, ὑφεστόν τοῦ τοῦ Ιησοῦ, τὸ πεύμα καὶ καὶ μετὰ εἰς τὸ Καθόλον ἔστω εἰκόνα Καθολικοῦ πολλοῦ τοῦ καθελκυμάτων ἐπειτα τὸ γεράσιον. Διαιρέσεις δὲ καθελκυμάτων εἰς τὸ διάνοιαν πνεῦμα, καὶ Διαιρέσεις Διάκονον εἰς τὸ ἀντός κύριον. καὶ Διαιρέσεις ἐπεργατῶν εἰς, ἐπειτα τοῦ Ιησοῦ, οὐ τοῦ εὐαγγελίου πάντα εἰς πάντας ἔχει δὲ ἐπεργάτους διὰ την πάντα διὰ αὐτοῦ ἐργάτους, καὶ ἀπελθεῖν τὸ πνεῦμα γίγνεται, διὰ τοῦ λόγου γεγονότας, πῶν διατελεσθεῖσαν τὸ τοῦ Ιησοῦ εἰναῖς, τὸ μὴ τῷ ιησουσι οὐδελογίσθω τὸ τοῦ Ιησοῦ, ἀλλὰ τῷ πάντας ἀπετέλεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ πάντας πνεύματος. Φησὶ γάρ, καὶ νῦν κύριος ἀπειλεῖ με ἐπειτα πνεῦμα αὐτοῦ εἰς δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Ιησοῦ ἀφεσιν μηδὲ ἐπεγγέλλομενα εἰπεῖν τοῦ αὐτοῦ ἀμερίτων, σπαθαρομένων δὲ περιτῆς εἰς τὸ ἄριντον πνεῦμα Βλασφημίας, οὐδὲ μένον ἐπειτα τῷ αἰώνι μὴ ἐπομένων τῆς ἀφέσεως τῷ αὐτῷ διασφημήσων, ἀλλὰ ἐδεῖ εἰς τῷ μέλλοντι. Εἰ μῆτος δὲ πάντων διὰ τοῦ Κυριωτέρου τοῦ πνεύματος τὸ ἄριντον τὸ τοῦ Ιησοῦ, εἰ δὲ αὐτὸν ἡμεροτίκοτα, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ Ιησοῦ μὴ πάντα μετέχειν τῷ λογισκῷ, οὐδὲ μηδέ τοῦ λογισκοῦ μεταβεβαλλομένοις διὰ τοῦ αὐτοῦ περιπλανῆται, τὸ δὲ αὐτὸν πνεύματος τὸ τοῦ πατέρος μηδεμιας εὐλογοῦ οὐδὲ συγχώνευσιν μὴ τηλικατότε καὶ θεατήσιν συμπατενίας διὸ εἰς τὸ καπνὸν εἰς διαπεπίστος καὶ εὐτεροπόντος οὐ τὸ ἀντίκερχον τὸ πνεύματος συμβεβλαστός. Εἰ δὲ καὶ τὸ ιησουσι Φησὶν οὐ κύριον τοῦ πάντας πνεύματος τοῦ πατέρος ἀπετέλεσθαι καὶ τὸ πνεύματος αὐτοῦ, εἴτε δὲ εἰπεῖ τὸ διπτεράλιγτο. τὸ τοῦ Ιησοῦ πνεύματος ἀπολογήσοντος, ἀλλὰ τὸ Φησὶν διεφέροντο, ἀλλὰ διὰ τὸν γραμμένον ὀνοματίαν τῆς οὐανθρωπίσεως τὸ τοῦ Ιησοῦ εἰλατθίστος παῖς ἀντοῖ τὸ Καπνόν. εἰ δὲ τὸ τοῦ πατέρος πνεύματος τὸ Καπνόν οὐανθρωπίσατο, περισσότερον αὐτον δοτοῦ τὸν τὴν της ἐργαζέσθων λεγομένους ἐποτέλει καὶ ἀγέλλων

14

Mebr. 2. 9. norem Jesum fuisse propter mortis p-
pessionem pronuntiat: ait enim: *Eum autem qui modico quam Angeli minorat est, videmus Jesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum.* Aut hoc etiam dici potest creatae naturae, ut a servitute interitus, corruptionisque liberaretur, atque etiam hominum generi beata ac divina virtute, ut ita dicam, incarnata opus fuisse, quae ea etiam quae in terra sunt, corrigeret: & quodammodo hanc actionem ad Sanctum Spiritum pertinere, quam cum ferre non posset, Servatorem offert & proponit, ut qui solus hoc certamen posset sustinere: Pater etiam ut princeps Filium mittens, una Spiritum quoque mittit, quem certo tempore descensurum ad Deum filium, & una hominum salutem operaturum, effecturumque promiserat. Id quod perfecit, tum, cum corpore specie columba ad eum post lavacrum volavit, & infestens non praterierit: quod fecit fortasse apud homines, qui eius maiestatem aspici ferre non poterant. Itaque significans Johannes, & loquens de cognitione, quisnam Christus est, non solum Spiritus ad Iesum descensum narrat, sed cum descensu illius in ipso mansiōnem. Scriptum est
10b. 1. 33. enim hoc dixisse Johannem: *Qui misit me baptizare, dixit; Super quem videris Spiritum descendenter, & manenter super eum, hic est qui baptizat in Spiritu & igne.* Non enim dicitur: *Super quem videris Spiritum descendenter* solum, quod fortasse etiam ad alios ipsi descendenter, sed *descendenter & manenter super ipsum.* Hæc autem multum ac diu probata sunt iis qui planius & apertius videre velint, si omnia per ipsum facta sunt, Spiritum etiam per Verbum factum esse, qui una rerum omnium, inferior eo per quem factus est, intelligatur, etiam si verba quedam nos in contrariam partem, trahere videantur. Quod si quis Hebraorum Evangelium proferat, in quo Servator ipse hæc dicit: *Modo accepit me mater mea Sanctus Spiritus, uno capillorum meorum, & me in monrem magnum Thabor portavit;* is dubitabit qui Spiritus Sanctus qui per Verbum factus est, mater Christi esse possit. Sed hæc atque hoc non est difficile interpretari. Si enim is qui facit voluntatem Patris qui in celis est, ejus est & frater, & soror, & mater: & fratris Christi nomen non solum ad genus hominum venit, sed etiam ad ea quæ eo diviniora sunt: nihil jam absurdum, alienumque est, plus etiam quam eos, qui quod Patris qui in

შორავ კინ ის, ასე ა აშენ თე თეთვის მისი და

ελάπτωνα διὰ τὸ ποθήμα τε Ἰωάννας ἐποιεῖ
ναρμένες τε πάντας γεγονόντας ἐπιστού, φη
σὶ γάρ. Τὸ δὲ βερεχίν παρ' εὐέλειτο πλησί-
μενον βλέπετεν ἵππον διὰ τὸ πάθημα τοῦ Ἰω-
άννατος δόξην οὐκετὶ εἰπεῖν εἰπεῖν, ὅτι θέλει τὸ
καὶ τέτοιο εἰπεῖν, ὅτι εἴδετο ἡ κληρονομία
αλλοθεραγήνας λέπτον τὸ διάλεκτον τοῦ Φίλιππου,
αλλὰ καὶ τὸ θέλημα τοῦ πατέρος τοῦ Φίλιππου
τοῦ καὶ πατέρος τοῦ γάρ, οὐ πατέρες επειδεῖτο πα-
τέρων εἰρήνη πνεύματος ἡ πράξις αὐτοῦ, οὐταν
τούτουμενον εἰς διαμάρτυρον παρελθετοῦ τὸ Κατῆ-
λεγον, οὐταν τοῦ πατέρος αὐτοῦ μόνον οὐγράδην δι-
νάρμην, οὐ τοῦ πατέρος αὐτοῦ οὐγράδην δινάρμην
τοῦ τοῦ γαρ Κανατσελλίου τοῦ συμαρτυροῦ
άγιον πνεύματος αὐτοῦ εἰς καρποῦ οὐγράδην
κατατίθενται πρὸς τὸν τὸν θεόν, καὶ συνεργη-
τὴ τοῦ ανθρώπων Κατηγορία. Τοῦτο πεποιη-
στε τῷ συματικῷ εἴδῃ αὐτὸν πελεκάνῳ θέλημα
μηδὲ τὸ λεπτόν αὐτὸν, καὶ θέλησιν παρέ-
ται. Τέχνα καὶ ανθρώποις θέλη πεποιητοῦσαν
μηδὲ διηγεῖσθαι ἀδιάλεκτος Φίλιππος αὐτὸν πα-
δόζαν. Διόπερ οπερογράφοι ιονίων φέρετο γη-
ναὶ οἵτινες εἴσιν οἱ Αχερούνιοι μόνον τῶν
ποτὶ τὸ ιησουν καταβαστού τοῦ πεντεμάτου, ἀλλὰ
πρὸς τὴν καταβασιν τῶν οὐκ εἰπούσιον γέ-
ρεντοι μηδὲ εἰργάνεται τὸ ιονίων οὐτὸν πα-
ψας με βασιλικῶν εἴπεν, ἐφ' οὐκ αὐτῷ τὸ
πνεύμα καταβαστον γέμενον εἴρηντον
D εἴσιν οἱ βασιλικῶν εἰς πνεύματος αἵρετοι τοῖς
γράμμασιν. ἐφ' οὐκ αὐτῷ τὸ πνεύμα κατα-
βασιν μονον, Τέχνα καὶ εἰς ἄλλους καταβαστού-
τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ καταβασιν, οὐ μεταπο-
τόν· τοποῦ δὲ ἐπιπλού ἐγένετο αφίση
ιδεῖν θελομένους πάσας, οὐ πάντα δὲ αὐτὸν ἐγένετο,
καὶ τὸ πνεύμα μηδὲ τὸ λογοθέτειν, ἐπὶ τοῦ
πάντων * πυγκάνων ταπειδεστον τὸ διάθετον
νετο νοερούσιον. εἰς οὐλέσιν λινές πεποιηταί
εἰς τὸ ἐγναντὸν δοκεῖσθαι· εἴσιν δὲ προστίθεται
E τὸ καθ' εὔρεταις οὐαγέλιον, οὐδὲ αὐτὸν οὐ-
τῆς Φησού· ἀφτοντος εἰς τὸν πατέρον μητέρα
μηνα πνεύμα εἰς μηδὲ τὸ περικόν μα, καὶ απ-
νεγκεῖ με εἰς τὸ ζεῦς τὸ μέρος θεού, εἴπει
εἴη παῖς μητρὸς ζευσίτης οὐδὲν τοῦ πατέρος
πνεύματος οὐδὲν τοῦ πατέρος πατούτου πάντα
εἰς τοῦ ζευσαλεπτον εύμενοντο· εἰ μηδὲ πατείται
τὸ θέλημα τοῦ πατέρος τοῦ τοῦ δεσμού αὐτοῦ πα-
τού τοῦ ζευσαλεπτον εύμενοντο· εἰ μηδὲ πατείται
Φησού οὐδεὶς ζεῦς τὸ μέρος θεού οὐδὲν τοῦ πατέρος
αἰδελόφος ζευσίτης οὐαγέλιον εἰς μηδὲν τοῦ πατέρος
εἰπειτον εἴσοιν μάλλον πατον· ζευσαλεπτον μη-

COMMENTARIA IN JOHANNEM.

59

¶ **25.** *Διὰ τὸ ποιῶν τὸ θέλημα τὸ εἰς Α
εἰρήνην πάρεστον πνεύμα τὸ ἄγνωτον τῷ μητρεώ.*
ἐπὶ εἰς τὸ πάντα τὸ αὐτὸν ἐβίβλητο, *Ἐπὶ τῷ τε οὐρανῷ τοῦτον τὸν θεόν τον*
τοῦ οὐρανοῦ ὁ λόγος ἐπέρεστο εἰς τὸν τοῦτον τὸν Καλύπτον.
Ἐπέρεστο εἰς τὸν λόγον τοῦτον τὸν θεόν τον τὸν Φῶν

τὸν ἀνθρώπων ἀρχὴν οὐκ αἱ πάνται διὰ τὸν ἑρεύτο,
Ἐγὼ δὲ διὰ τὸν ἑρεύτο; οὐδὲ εἰσὶ οἱ Φάρις τῶν ἀν-
θρώπων, οἱ ἀκάλα τῷ Καππεῖ Θεοῦ ἐπινοιάσθαι
πεπάρεινται τὸν εἰς αὐτοὺς ὑπέκειν τό. πάνται δὲ αὐτοὶ
ἐρεύτο; ἀπὸ δοκεῖ μοι τοῦτο μετέπειτα. οὐδὲ συγ-
χειρὶ μὲν τὸ τέλος ποιεῖται τὸ Καππεῖ τῷ Φάρις τῶν
ἀνθρώπων, οἱ λατεῖσιν τοῦτο διὰ τὸ προνομεύειν
τὸ λόγον τοῦ φίλου; ἀλλὰ δοκεῖται διὰ τὸ λόγον τοῦ
τὸ λόγον ποιεῖν. οὐδὲ καθεῖται τὸν ἐπινοιάσθαι τὸ
τοῦ φίλου, πάνται διὰ τὸ λόγον ποιεῖν τὸ τέλος, πο-
ιεύονται εἰς φίλους αὐτοὺς τὸ πατέρας πάντα γένος φί-
λον, εἰς φίλους ἐπινοιάσθαι, διὰ δια τὸ φίλους ἐπινοιάσθαι
ιδομένοις διὰ τὸ πρόσωπον το. Εἰ καρχεῖ αὐτὸς ἐ-
γένετο δέ τοι. Λοιπὸν δοξάζω πέντε τοι τοιχάνειν
B Sermone vita erat, & vita erat lux ho-
minum: an ut omnia per ipsum facta
sunt, sic etiam vita per ipsum facta sit,
quæ est lux hominum, & aliae Servatoris
intellectiones: an omnia per ipsum facta
fuisse intelligere opus sit, detractis his
quæ in ipso sunt: quod mihi melius esse
videtur. Ut enim concedatur ipsum fecisse
omnia, eo quod vita (quæ est lux ho-
minum) facta fuerit, quid dicendum de
sapiencia, quæ ante ipsum Sermonem
consideratur? Nam profecto per Sermonem
factum non est, quod excellit Ser-
monem. Quare omnia per Sermonem
Deum facta sunt, præter ea, quæ con-
siderantur in Christo, quia Pater fecerit
ea in sapientia: *Omnia enim, inquit, in p. 103. 24
sapientia fecisti, non per sapientiam tuam, sed*

iii. Videamus etiam quamobrem dictum sit; Et sine ipso factum est nihil, tob. 1. 13. etiam si quibusdam videatur superfluum esse illud: sine ipso factum est nihil, quod subiungitur his verbis: *Omnia per ipsum facta sunt.* Si omne & quicquid dixeris per Sermonem factum fuit, nihil sine Sermone factum fuit, tamen non sequitur, si sine Sermone non factum est aliquid, omnia per Sermonem facta fuisse. Nam fieri potest, ut, cum nihil sine Sermone factum fuerit, non tantum omnia per Sermonem facta sint, sed aliqua solum ab ipso facta fuerint. Proinde intelligamus necesse est, quoniam paeto accipere debeamus vocabulum, *omnia*, & quomodo vocabulum, *nihil*. Fieri enim potest, si explanaverimus utrasque dictiones, si omnia per Sermonem facta sunt, & appellatione omnium comprehendatur & vitium, & omnis fusio peccati, & omnia prava, ut intelligamus etiam hac per Sermonem facta fuisse, quod est falsum: creaturas enim per Sermonem factas fuisse nihil est absurdum: atque etiam beatos viros omnia preclare facta, & egregia facinora per Sermonem peregrine, nobis necessarium est intelligere: non item vero lapsus, & peccata. Exposuerunt igitur quidam, propterea quod non subsistat vitium, (neque enim fuit ab initio, ac ne in seculum quidem futurum est) ex nihil esse. Et quemadmodum Gentiles quidam genera, & species, veluti animal, & hominem, nihil esse dicunt, ita hi arbitrii nec per Sermonem sumpserit apparentem ipsis possint hanc accinistrissime ostendit. Quan-

τημανομένοις Φ, οδεν, κατε, ον, ον
ξι ον σονάνημα τε ον οντο, οδεν α
λεγομένοις, κατ τε οδενοις, ον οντο. φαίνεται
ο δπέσαλο, τε εκ οντο οδεν επι τι μοδη
μηδαμον οντων ονομάζων, αλλ επι τι μηδη
εων μη οντο νομίζων τε πινει. τα μηδη
γη, φησιν, ο δεις ας οντο οντο. αλλ
η ο μαρδοχαιο, εν τη οντο τις οντομένη
επιη, μη οντος τας ξερητε οντοντο κατα
λέγων. μη τιςδως το σκηνηρον ον κατε βο
μη δον. νη εσι παρασημην πωι οι πο
κακιαν μη οντο οι πινηροι παρασημην
επι τη οντο εξεδω ονδηματο αναραφημενο
γεο, απε γη κινει, ποσι μαρτη, οι οντο
μοι εσι τη οντορα. κατ ημας δε της οντο.
νης ηγια δοσο τη επιληπτης, ο αρχης τη
ταινη φησιν. ον δοξαζων ο καρτο λεγη
αρχης ει μη εις ο δεις ο ποσης ιανη;
αρχης το οντο ο αντο εσιν. οντο δι η
αρχης τη πακην, η τη πινηρον, κατ πινηρο
εντο το σοι ον. οις απελθει οι πινηροι
κακον ον. η ταχα τησι εσιν οι
ποτιας τη οιστολον μη ηγια δημιουργη,
κατ γη διαστολο οντο ει οντο γεο δημιουρ
γη, αδε οιμετην διαστολη, γην
ον, εδενοις κητε οντο, ποσης τη γεο ημη
γεο εσι κηπομα, αι ει φραστηρι τη φινη
μη ηγια δημιουργημα. η αναραφη,
η αναραφη, εσι μη πινηρον αντο το
γεο. οιμην γη το, η αναραφη ποτη,
δοσο γεο αντο το ηγια επιληπτης, οη ποτη
γερην το, η φονευ εσιν, δοσο γεο αιτο
ειληφεναι ποτης μηδη οι μη πινηροι ο
οντο, μετηχοι δε οι αρχη, ευλογης αντο
ζηκητησιν. οι δι πινηροφενης τωι το οι
το μετηχοι, ποσηρηδη το οντο, γην
ον οι οντο. ποσηταμην δε οι πινηροι οι
τη οντο οντο. Ε τε οδενος, η διαστο οι
οντος αδεν ετοι, κατ πατη η κακη ειναι,
εσει η ον πινηροι, η οδεν καλεσην χη
ει πινηροι τη λογη, οις πινηροι πινηροι
ειληφεναι. ημας μηδη οιν ηγια διαστο
πινηροι οιν πινηροι τη λογη γερημη
πινηροι, κατ η γη καρχης αιτο γραμμη
ον οδετοπε κατ ηγια τησι επινηροι
βιαζης δε οιμη η καρχης παρησια τη καλεση
λερομην ηγια πινηροι πινηροι διγενε
νοι το πινηροι δι αιτο επινηροι, επινηροι πι
τη την καρχης κατ η επι αιτο, επινηροι πι
πινηροι τη οντο επι τη πινηροι αιτο πι

rum igitur attinet ad significata hujus vo
cule, nihil, & vocala, *non ens*, synonyma
videbuntur esse, cum non ens dicatur ni
hil, & nihil non ens. Itaque videtur Apo
stolus non entia dicere, non quae omnino
nequaquam sunt, sed ea, quae sint prava,
existimans prava non existere, quae enim
non erant, inquit, Deus velut entia
vocavit. Quin Mardocheus etiam in li
bro Esther juxta Septuaginta, non exi
stentes vocat inimicos Israe l dicens: *Ne*
*tradideris sceptrum tuum Domine non ex
istentibus.* Possumus etiam adjungere, quo
modo propter virtutum mali appellantur
non existentes, ex Dei nomine, quod
scriptum est in Exodo: *Dixit enim Do
minus ad Moysen: Existens hoc mihi est no
men.* Bonus Deus haec loquitur iudicio
nostro, qui gloriamur esse de Ecclesia,
Matth. 19. quem glorificans Servator dicit: *Nemo*
bonus nisi solus Deus, nempe ille Pater. Igi
tur bonus idem est cum existente. Cum
vero malum aut pravum contrarium sit
bono, & contrarium existenti sit non
existens, sequitur, malum & pravum ef
fe non existens. Et fortassis haec ratione
adducti fuerunt, qui dicunt, Diabolum
non esse Dei opificium, in quantum
enim Diabolus est, non est Dei opifi
cium, in quantum vero illi contigit,
Diabolo esse, factus cum sit (cum nihil
creatum sit extra Deum nostrum) Dei
est opificium, ut si parricidam Dei opus
esse negaremus, non auferentes ipsum
a Deo factum fuisse, in quantum homo
est: Namque ponentes etiam nos, cum
esse sumpsisse a Deo, in quantum homo
est, non ponimus hoc eum sumpsisse,
in quantum est interactor. Itaque
omnes participantes ens (participant autem
Sancti) merito erunt existentes,
qui vero disfigunt entis participatio
nem, eo quod privati sint ente, facti
fuerunt non existentes. Diximus autem
superius, ens & nihil, synonyma & uni
voca esse: & hanc ob causam, qui non
sunt, nihil esse, & omne virtutum etiam
nihil esse, quoniam est non-ens: & ni
hil vocatum, sine sermone factum fuisse,
non coquemeratum cum vocala hac, *omni
bus*. Atque nos quidem pro virilio ostend
imus, quae sint omnia facta per sermo
nem, & quid sit sine ipso quidem fa
ctum, nunquam autem existens, & hanc
ob causam nihil vocatum. Sed arbit
rator Heracleonem, qui dicitur esse fa
miliaris Valentini, enarrantem hoc
dictum, *omnia per ipsum facta sunt*,
coacte, & nullo teste adhibito exce
pisse mundum, & quae in ipso sunt;
a vocabulo, *omnia*, excludentem,
quantum ad positionem suam, mundum,

Rom. 4,17.
Fath. 14.
Exod. 3.
24, 15.
Matt. 19.
17.

Perion.
Ferrar.

εἴτε οἴνοι, εἴτε συγχόντες, εἴτε ἀρχαί,
H 3 testa-

testates, omnia enim per illum, & in illum creata sunt, & ipse est ante omnia. Adhac in hoc dictum: *Et sine ipso factum est nihil*, non intacta finenda est oratio de virtute, quamvis enim admodum dissentanea atque absimilis esse videatur, ego nihil ferme facile contemnendum esse censeo. Querendum enim est, an etiam virtutem per $\lambda\delta\sigma\tau$, [id est rationem] factum sit, sumendo nunc $\lambda\delta\sigma\tau$, [id est rationem] attente, & diligenter pro eo $\lambda\delta\sigma\tau$, qui est in unoquoque, quoniam & ipse ingenitus est singulis ab eo $\lambda\delta\sigma\tau$, qui erat in principio. Inquit igitur Apo-

Rom. 7.8,9 stolus: Sine lege peccatum est mortuum, &

addit: *Veniente autem mandato peccatum revixit, universe docens de peccato, quod peccatum ipsum nullam habeat operationem, antequam veniat Lex, & mandatum. Proinde cum $\lambda\delta\beta\mathfrak{G}$, [id est ratio,] sit aliquo modo Lex, & mandatum, & non sit peccatum non existente Lege*

Rom. 5,13 (Peccatum enim non imputatur, cum non sit Lex) etiam rursus non erit peccatum,

1ob.15.22. si non sit ratio, *Nam si non venissim, inquit, & loquutus eis fuisset, peccatum non haberent.* Aufertur enim prætextus omnis ab eo, qui voluerit se de peccato defendere, quoniam sermoni, & rationi in se existenti, ostendentique quid agendum, non paruerit. Unde omnia vel fortasse etiam ipsa deteriora facta sunt per rationem, & sine ipso (exponentibus nobis simplicius voculam, nihil) factum est nihil. Nec rationi omnino vitio vertendum est, si omnia per ipsam facta sunt, & sine ipsa factum sit nihil: quemadmodum neque magistro vitio vertendum est, qui discenti necessaria ostenderit, cum propter hujus disciplinas nullus defensionis peccanti relinquatur locus, perinde quasi ignoraverit, idque præfertim, si consideraverimus magistrum à discente inseparabilem: veluti enim magister inseparabilis est à discente, sic ratio in unoquoque, qui rationis est compos, naturaliter existens, semper agenda sugerens, etiamsi non obediamus illius præceptis, permittentes nos ipsos voluptibus, & prætermittentes optima illius confilia. Ut autem oculo nobis ad bona ministro dato etiam abutimur in his, quæ honeste non videmus, perinde atque in auditu facimus, cum præbemus nos ipsos attentos audiendis canticis, quæ nos condemnant, auditionibusque nobis vetitis, sic contumeliam inferentes rationi, quæ in nobis inest, nec ubi oportet, illa utentes, per ipsam transgredimur legem, quæ peccantibus inest ad judicium, & idcirco eum judicans, qui ipsam

10

Α εἴτε ἐξεσίει, πάντα γοὶ δι' αὐτοῦ οὐ εἰς αὐτοῦ·
κτίση, οὐ αὐτοῦ εἰς πάντας. ἐπειδὴ τό· οὐ·
εἰς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν, οὐ ἀρχήντων ταῦτα.

καὶ τὸ πῦρ τὸ κακίας λόγον. καὶ γὰρ οὐδέποτε
ἀπεμφάνισεν δοκῆ, ὃ πάντα οὐδεκτὸν μοι ἐντάσ-
Φρόνιτον εἶναι. Σημείουν γὰρ οὐδὲ κακά διὰ
τὸ λόγον γεγένηται, εῦλος λόγων

λαμβανομένης τῆς ἐνάστω, ὡς γὰρ αὐτοὶ δια-
τῆς ἐν δέκτῃ λόγῳ ἐνάστω γεγένην· Φημι
νυι ὁ Διόνυσος. Χαρεῖς νῦν αμαρτινεῖς.

καὶ ἐπΦέρετ· ἐλθέσος δὲ ἐπολῆς ή μη' ἀμαρτίας αὐτοῦ οὐδέποτε· καθολικὸν διδάσκων οὐδὲν.

μαρτίας ὡς μηδεμίαν ἐνέργειαν αὐτῆς ἔχειν
περὶ τὸν νόμον καὶ συντολῆς. πῶς δὲ ἔχειν ὁ νόμος

νόμος ὁ ἐντολὴ, οὐκ ἀμαρτία μὴ
ἔντολης· ἀμαρτία γάρ μὴ ἐπογεγένη μὴν τοις
νόμοις· καὶ πάλιν οὐκ ἀμαρτία.

νόμος, καὶ πάλιν τὸν αὐτὸν αἴτιον τοῦτο μήτερ
λόγχη, εἰ γε μὴ ἡλθεν Φεοί, καὶ μέλανης αὐτῆς,
άμαρτίαν τὸν ἔχοντα, πάσιν γε περιφέρει

αφαιρεῖ) τε βελομένε ἐπὶ τῇ αμαρτιαῖς.
C γίνεσθαι, ἐπὰν ἀντιρρίσῃ λόγῳ τῷ τοῦ

δεικνύεται. το πρακτιον μη πείθηται αὐτό.
Τέχνη ὡς πάντα μέχρι. ἐτ̄ χειρόνια πλειά
λόγγις τελένται, ἐτ̄ χωρίς αὐτό, ἀπόκειται

ηρθεν ἐπλανεῖσανταν τὸν ἄνεαν, ἐγένετο τοῦ
δέν· οὐκ εἰ πάντας τῷ λόγῳ ἐγκληπτούσι τοι.

ταὶ δὶ αὐτὸς ἐγένετο ἀδεῖ εὐ, ἀδεῖ εὐνη
τέον τῷ οἰδασκάλῳ τῷ γεδέχοντι τῷ δευτέρῳ
καθίσαντι. ἐπεὶ δὲ τῷ λόγῳ περιβαλ-

μαργανοντι, εταν οια τα ιερα μαργανα
μηκεπιώσ Θ κατελεισηγατψ εμαργανοντα
D πολογίας, ως οιεί αγνοιας, και μάλιστα

νοήσωριν διδάσκαλον τῷ μαθίσκοντι ἀκέρ-
σον. οἰοὺς γὰρ διδάσκαλος τῷ μαθίσκοντι ἀκέρ-
σον.

στοι εστιν ο ευπαρχων ιη Φυσιτ λογια λογια
αει τατσαλων τα πρακτια, και φημι-
ωριν απο τη επολων, εποιδοντει αυτοις τη

ηδοναῖς, καὶ ταῦτα πεμπόμενοι τὰς αἵρεσιν αὐτῶν Συμεονάς. ὥστε τὸν οὐρανὸν τῷ οὐρανῷ.

μῶ ἐπὶ τοῖς πρέσβοις ἡμῖν γεγονέτω, καὶ τῷ
αὐτῷ ἐπὶ τοῖς ἀλλας ὄρθρῳ γεγένεται, ἡμέραις γένεται
μάνη. ὁ πάντα περέγενεν ἐντὸς ἀκροδετοῦ κεῖται

σεως ασμάτων, καὶ τὴν ἀπηροειμέναν ἀνεῳδίαν,
τῶν, γέτως ἐνυπερβολές τὸ ὄγκον λόγον, καὶ

εἰς εἰς δέον αὐτῷ χρώμενος, διὰ τοῦτο παρεμπεμπεν εἰς περίπατος ἀμαρτιώνεσσον εὐπέπειαν.

COMMENTARIA IN JOHANNEM.

63

TOMUS TERTIUS.

Quod factum est in ipso vita erat; & [¶] Joh. i. 3, 4
vita illa erat lux hominum:

Quædam sunt aptid Gentiles dōgma-
ta (Paradoxa quæ vocant) sapien-
ti suo tribuentia quamplurima, cum qua-
dami demonstratione, vel apparenti de-
monstratione. Juxta quæ inquit, so-
lum, & omne sapientem esse sacerdo-
tem: eo quod solus sapiens cultus divi-
ni sapientiam teneat; solum etiam, &
omnem sapientem inquit esse liberum,
tanquam qui acceperit libertatem ex ani-
mi sui sententia operandi à lege divina,
libertatem etiam definitives legitimam
permissionem. Et quid opus est, nos nunc
dicere de his, quæ Paradoxa appellan-
tur, cum multum operæ insumatur in
eis, & ea, quæ ab ipsis enunciāntur ju-
xta Paradoxa collatione egeant cum vo-
tū luntate Scripturæ, ut in quibus cultus
divini ratio concordet, & in quibus
contrarium velit, his, quæ ab illis di-
cuntur, ostendere possumus? Horum au-
tem mentio facta est inquirientibus illid;
Quod factum est in ipso vita erat; pro-
pterea quod posuit aliquis Scripturam se-
quens, complura hujusmodi ostendere,
quæ fornam veluti habeant Paradoxo-
paradoxon, opus est dicere) magis sunt Pará-
di consideraverimus λόγον, [id est rationem,] &
em apud Deum, & rationem Deum, forfassis
atrum est talis, rationis capacem dicere poteri-
muis;